

МУАССИМ ҲӘМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛДІМДЕНДИРИҮ

Илимий-методикалық журнал

2023

2/3-сан

*Озбекстан Республикасы Министрлер Кабинети жасындағы
Жоқарғы Аттестация Комиссиясы Президиумының
25.10.2007 жыл (№138) қарапы менен дизимге алынды*

*Қарақалпақстан Баспа сөз ҳәм хабар агентлигі тәрепинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге алынды.
№01-044-санлы гүйалық берилген.*

Нөкис

2/3-сан 2023

апрель-май

Шолкемлестириүшилдер:

**Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендіриү Министрлигі,
ФЗПИИИ Қарақалпақстан филиалы**

**Редактор:
А. Тилегенов**

Редколлегия ағзалары:

Максет АЙЫМБЕТОВ	Асқарбай НИЯЗОВ
Нағмет АЙЫМБЕТОВ	Сабит НУРЖАНОВ
Байрамбай ОТЕМУРАТОВ	Урлобай МИРСАНОВ
Ерполат АЛЛАМБЕРГЕНОВ	Нуржан МАТЧАНОВ
Алишер АЛЛАМУРАТОВ	Шукурилло МАРДОНОВ
Дилшодхұжа АЙТБАЕВ	Бахтиёр РАХИМОВ
Тұлқин АЛЛАЁРОВ	Арзы ПАЗЫЛОВ
Умида БАҲАДИРОВА	Барлықбай ПРЕНОВ
Фарҳад БАБАШЕВ	Қаҳхор ТУРСУНОВ
Гулзода БОЙМУРОДОВА	Нурзода ТОШЕВА
Маманазар ДЖУМАЕВ	Тажибай УТЕБАЕВ
Асқар ДЖУМАШЕВ	Амангелди КАМАЛОВ
Алишер ЖУМАНОВ	Ризамат ШОДИЕВ
Гүлнара ЖУМАШЕВА	Зафар ЧОРШАНБИЕВ
Мырзамурат ЖУМАМУРАТОВ	Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Умида ИБРАГИМОВА	Гулрухсөр ЭРГАШЕВА
Меруерт ПАЗЫЛОВА	Гавхар ЭЩАНОВА

МАЗМУНЫ

ТИЛ ХЭМ ЭДЕБИЯТ

Yusupov I. K. Joqarí klasslarda poeziyalıq shıgarmalardı oqítív texnologiyaları	6
Sattarova D. H. Holat bildiruvchi sifatlar ma'nolarini faollashuvi	11
Boqiyeva R. B. Ingliz tilida gapirishga o'rgatishning mazmuni	18
Quchiyeva Z. I. Frazeologik birliklarning ayrim xususiyatlari	25
Mustafaqulova H. A. Activities for organizing communicative language teaching	29
Mustafaqulova H. A. learning different contexts in teaching second language	32

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Xakimova D. M. Innovatsion salohiyat modeli o'qituvchi faoliyatining asosi sifatida	36
Абдужаббарова М., Давлатов О. Маърифат дарғалари асарларида маданиятнинг тарбиявий аҳамияти талқини	44
Quchiyeva Z. I. Ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanish va integratli maqsadlar	50
Fayzullayeva A. S., Mamarizayeva F. Z. Chet tillarni masofaviy o'qitishda interfaol usullardan foydalanish qulayliklari va unda yuzaga keladigan muammolar	55
Yakubov F. U. Shaxs tashkilotchilik qobiliyati muammosining xorij va O'zbekistonda ilmiy o'r ganilganligi	61
Boqiyeva R. B. Fan va texnika yangiliklari kechalarini o'tkazish metodikasi	66
Fayzullayeva A. S., Mamarizayeva F. Z. Masofaviy ta'lim tushunchasi va masofaviy o'qitish jarayonining o'ziga xos tomonlari va afzalliklari	71
Yakubov F. U. Xorij psixologiyasi tadqiqotlarda shaxsning kommunikativ xususiyatlari muammosining ilmiy o'r ganilganligi	76
G'aniyeva A. T. O'qituvchilarida kreativ fikrlashni rivojlantrishning pedagogik imkoniyatlari	83
Ismoilova Sh. Umumiy o'rta ta'lim maktab o'qituvchilarning kasbiy innovatsion kompetentligini takomillashirishning pedagogik asoslari	89
Inoyatov I. Sh. Kasbий таълим (сув хўжалиги ва мелиорация) таълим йўналишлари таалabalарини инновацион ёндашув асосида касбий фаолиятга тайёрлашнинг дидактик шарт - шароитлари	94
Джалилов X. X. Касбий маданиятини ривожлантиришда Темир йўл мухандислиги йўналиш таалabalарининг педагогик шарт-шароитлари	100
Боқиев X. Педагогика олий таълим муассасаларида кафедра профессор-ўқитувчиларнинг илмий-методик тайёргарлигини ривожлантириш	105
Mamajonov O'. T. Bo'lajak o'qituvchining ma'naviy kampetentligini rivojlantirish yo'llari	109
Эшмуродов О. Н. Кластерли таълим шароитида умумтаълим мактаб ўқувчиларининг ўкув ва билиш фаолиятини ривожлантиришга методологик ёндашувлар	117
Ergasheva F. A. Olyi ta'lim muassasalarida chet tilini o'rgatishda innovatsion texnologiyalar va ulardan foydalanish	122
Атаканова С. О. "Мухандислик чизмачилиги" фанида стандартларнинг кўлланилиши	128
Ergasheva F. A. Ingliz tili leksikasini o'rgatishda yangi pedagogik texnologiyalarning ahamiyati	134
Ayslanbekova I. F. O'qituvchining o'quvchilar bilan ishlashida dars o'tish usullariga psixologik yondashuv	139
Ayslanbekova I. F. O'quv- tarbiya jarayonini tashkil etishning ilmiy psixologik adabiyotlarda o'r ganilishi	146
Ibragimov X. X. Tasviriy san'at mashg'ulotlarida o'quvchilarni mavzu asosida kompozitsiya ishslashga o'rgatish	151
Ko'kiyev B. B. Muhandislik grafikasi fanlarini o'qitishda zamonaviy texnologiyalarini o'rni	157
Muxtarova L. A. Ekologik xavfsizlik madaniyatini shakllantirish omillari	160

Ismatov U. Sh. Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida grafik materiallarda tasvirlar bajarishga o'rgatish texnologiyalarini takomillashtirish	169
Ko'kiyev B. B. Muhandislik grafikasi fanlarini restavratsiya ishlardira qo'llanilishi	175
Ortiqova N. A. Pedagogik innovasiyalarni amaliyatga tatbiq etishning tashkiliy asoslari	179
Ortiqova N. A. O'qituvchini innovasion faoliyatga tayyorligini tashxis qilish diagnostikasi metodlari	187
Rustamov L. X. Uzlusiz pedagogik amaliyotni tizimlashtirish	191
Raxmatov U. E., Xolmurodova O. S. Bo'lajak biologiya o'qituvchilarini tayyorlashda foydalaniladigan masala va mashqlarni tanlash mezonlari va ko'rsatkichlari	195
Zayniyev S. I. Biopolimerlar mavzularini o'qitishda olimpiada masalaridan foydalanishning o'ziga xos jihatlari	201
Мирзаева Н. И. Биология дарсларида ўкувчиларнинг тадбиркорлик кўникмаларини такомillashtiриш методикаси	206
Ergasheva G. S., Umarova M. N. Biologiya darslarida raqamli raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	212
Гаффаров А. М. Узлусиз касбий ривожланиш тизимида педагогнинг мустақил таълими ва унинг ташкилий жиҳатлари	220
Xonnazarova S. Individual ta'lim texnologiyasi asosida o'quvchilarning bilish faoliyatini faollashtirish	227
Xidirov F. F. Ta'limda tolerantlik munosabatlaring metodologik aspektlari	232
Sarimsoqova S. M. Raqamli ta'lim sharoitida biologiya darslarida o'quvchilarning kompetensiyalarini shakllantirish kontekstlari	236
Kadirova Sh. Biologiya ta'limida qo'llaniladigan kompetentli yo'naltirilgan texnologiyalar tasnifi	2417
Жалилова Н. Т. Имом Фазолий илгари сурган таълимий foялар дидактик кадрият сифатида (Я.А Коменский ва Имом Фазолий меросининг тарихий-ретроспектив таҳлили асосида)	247
Xalmatova D. A. Aralash ta'limning pedagogik va psixologik asoslari	253
Хисматова Х. Рабочая тетрадь по коллоидной химии: использование в образовательном процессе и практические рекомендации	263

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲӘМ РУЎХЫЛЫҚ ТИЙКАРЛАРЫ, ТАРИЙХ, ФИЛОСОФИЯ

Tleumuratova Z. Qaraqalpaqstan tariyxi sabaqlarinda qaraqalpaq xalqiniň ruwxiy mädeniyati tariyxin úyreniw mäseleleri	269
---	-----

ФИЗИКА, МАТЕМАТИКА, ИНФОРМАТИКА

Otaqulova D. R. «Flipped classroom» texnologiyasi yordamida mashg'ulotlarni tashkil etish usuli	273
Achilov N. N. Chizmachilik darslarida loyihalash elementlarini bajarishda kompyuter grafikasidan foydalanga holda talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish	278
Ozodboev I. O. Muhandislik va kompyuter grafikasi darslarida autocad dasturida yig'ish chizmalarini 2d va 3d ko'rinishlarini chizish	283
Исмоилов Д. М. Кредит модул тизимига асосланган ўқитиш тизимида физикадан амалий машгулотларини олиб бориш методикаси	287
Одилов Ё. Кредит-модул тизимида физикадан эксперимент олиб бориш методикаси	293
Seytimbetov S. M. Talabalarning ijodkorlik qibiliyatlarini autocad grafik dasturida konstruksiyalash metodikasi orqali rivojlantirish	298
Sattarova D. H. Ta'lim jarayonida zamonaviy informatsion va kommunikatsion texnologiyalardan foydalanish	303
Умиров Ҳ. Б. Академик лицей талabalariiga физикадан масалалар очишни ўқитишида дастурий воситалардан фойдаланишини ривожлантириш	308

Сатторов А. Б. Информатика дарсларида колледж ўкувчиларининг тадқиқотчилик жараёнини технологиялаштириш	314
Шербобоев Х. Б. Умумтаълим мактабларида информатика ўқитишининг компетентли ва фаолиятли парадигмаларини амалга ошириш	320
Тураев С. Ж. Кредит-модул тизимида физика фанидан маъруза машғулотларини олиб бориш методикаси	324
Алимов У. Кластерли ёндашув асосида талабаларга компьютерда визуаллаштириш компетенциясини шакллантиришни лойиҳалаш	329
Bekqulov Q. Sh. Mustaqil ta’lim asosida o‘qitish samaradorligini oshirish muhandislik grafikasi misloida	334
Jumayev I. O. Ko‘pburchaklar yasashda aylanani teng bo‘laklarga bo‘lish orqali o‘quvchilarga tushuntirishning amaliy ahamiyati	340
Hayitov J. M. Oliy ta’limda chizmachilik fanlarini kompyuter grafikasi dasturlaridan foydalib o‘qitish	344

БАСЛАЎЫШ КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМГИ ТЭРБИЯ

Преимова Б. С. Baslawish klass oqiwshilarǵa matematikadan arifmetikaliq ámellerdi úyreniwe interaktiv metodlardan paydalaniw metodikasi	350
Jumasheva G. X. Maktabgacha katta yoshdagи bolalarda kitobxonlik madaniyatini shakllantirish	353
Xudoberganova Sh. B. Maktabgacha yoshdagи bolalarni psixologik rivojlanishini aniqlash usullari	357
Rajabova G. Maktab o‘quvchilarining ekologik madaniyatini shakllantirishda ilg‘or xorijiy tajribadan foydalanish imkoniyatlari	363
Genjebayeva G., Ubayhanova M., Nurullaeva N. Maktabbagacha ta’lim tashkilotlarida bolalar nutqini o‘stirishda tafakkurning roli	368
Жумашева А. Х., Жармагамбетова К. «Сказочные лабиринты игры» дошкольного возраста	373
Жумашева А. Х., Нуруллаева Н. Р. Развитие количественных представлений у детей дошкольного возраста посредством использования малых фольклорных жанров	378

ФИЗИКАЛЫҚ ТЭРБИЯ ХЭМ СПОРТ

Berdanov A. O. Oliy o`quv yurtlarida talabalar jismoniy madaniyatining mazmuni va vazifalari	382
Berdanov A. O. Jismoniy madaniyat va sport zamonaviy jamiyatning ijtimoiy hodisasi sifatida	386
Ikramov I. M. Kuch va tezlikni rivojlantirish metodikasi	391
Alimov J. A. Jismoniy mashg’ulotlarni tashkil qilish shakillari	395
Muxamedjanov Sh. M. Harakat qila bilishga oid malakalar tizimi	400
Kamchiyev S. K. Yosh gimnastikachilarda jismoniy sifatlarni rivojlantirishning uslublari	405
Тухтахужаев Х. Б. Формирования профессиональной компетентности будущих преподавателей физической культуры и спорта	409
Шералиева А. Психолого-педагогические значение формирования компетенций самоорганизации у спортсменов	413

MUSTAQIL TA'LIM ASOSIDA O'QITISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MUHANDISLIK GRAFIKASI MISLOIDA

Bekqulov Q. Sh.

*Chirchiq davlat pedagogika universiteti “Sa’natshinoslik” fakulteti
“Muhandislik va kompyuter grafikasi” kafedrasi katta o’qituvchisi*

Tayanch so‘zlar: lug‘at, o‘rinbosari, metodika didaktika, vakili, grafik muhandislik, metod.

Ключевые слова: лексика, заместитель, дидактика метода, представитель, графическая техника, метод.

Key words: vocabulary, deputy, method didactics, representative, graphic engineering, method.

Ta’lim rivojlanishining zamonaviy bosqichida modellashtirish muhim ahamiyatga ega. Ta’lim paradigmalaridagi tub o‘zgarishlar natijasida innovatsion didaktik tizimlarni modellashtirishga yangi talablar paydo bo‘lmoqda.

Ilm-fanda “model” tushunchasining bir nechta ta’riflari mavjud. Xorijiy so‘zlar va iboralarning eng yangi lug‘ati esa “model” tushunchasining ifodalanishlaridan birini “biron-bir ob’ekt, jarayon yoki hodisaning tasviri, bayoni, sxemasi, rejasi; modellashtirishda “o‘rinbosari” yoki “vakili” sifatida foydalaniladigan ma’lum bir original narsaning istalgan qiyofasi (analogi) tarzida tushuntiradi.

Shunga mos holda modellashtirish – bu real mavjud predmetlar, hodisalar va tuzilayotgan ob’ektlarning modellarini, ularni xarakteristikasini yaxshilash, ularni tuzish usullarini ratsionalallashtirish, ularni boshqarish va shu kabilar uchun tuzish hamda o‘rganishdir. Modellashtirishning maqsadi-bu tadqiq qilinadigan pedagogik tizimlarning sxematik tasvirlashdir. Ob’ektlar va jarayonlarni modelli namoyish qilish hamda tadqiq qilish murakkab ilmiy va amaliy masalalarni hal qilish uchun qo‘llaniladi.

Hamma vaqt aniq modellashtirish ob’ekti tahlil qilingani uchun, unga uni boshqa ob’ektlardan farqlanuvchi va model aks etgan individual xarakteristikalar xos bo‘ladi. Har qanday modelda ijod, evristika va hatto fantaziya elementlari mavjud.

Model quyidagi xususiyatlarga ega bo‘lishi kerak: qo‘llashning soddaligi, oddiylik, bayonning aniqliligi, ifodaliligi bilan eng muhim xarakteristikalarini qamrab olish. Pedagogik modellar maksimal darajada didaktik ob’ektlarni qamrab olishi va o‘qitishning sharoitlari, mazmuni, metodlari, shakllarini tasvirlash imkonini beradi.

Tizimning ta’sir etuvchi elementlar sifatida ishtirok etuvchi pedagogik shart-sharoitlar aniq maqsadga erishishni ta’minlovchi pedagogik jarayonlar asosida yotgan elementlardir.

Modellashtirish metodini ilmiy tadqiqot ishimizda qo‘llashimiz, pedagogik jarayon kabi xilma-xil hamda betakrordir.

Modellashtirish bir nechta bosqichlar asosida amalga oshadi. Bular o‘z ichiga quyidagilarni oladi:

- tadqiqotning ob’ekti haqidagi jamlangan bilimlarni yangilash;
- mavjud bo‘lgan modellar ichidan o‘rganilayotgan ob’ektning asosiy mohiyatini eng maqbul ravishda aks yoritadiganlarini tanlash.

Agarda bunday ob’ektni ajratib olish qiyin bo‘lsa, bunday holda yangi zamonaviy modellar yaratiladi. Navbatdagi bosqichda ushbu model o‘rganilib, u o‘rganilayotgan ob’ektni yorituvchia yangi bilimlarni o‘rganish bilan yakunlanadi.

Ishlab chiqilgan modelni tizim nuqtai-nazaridan ko‘rib chiqamiz, tabiiy yondoshish sifatida o‘zaro bog‘liq elementlar ma’lum bir yaxlit tizimni tashkil qiladi, bu uni quyidagi bloklarga bo‘lishga imkon berdi: **maqsadli, tashkiliy, natijaviy**.

Chizma geometriya va analitik geometriya fanlarining integratsiyasi asosida o‘qitishda talabalarda mustaqil ta’lim olish faoliyatini takomillashtirish orqali o‘qitish samaradorligini oshirishda ta’limning umum qabul qilingan asosiy tamoyillari va fanlarning hususyatidan keilb chiqqan holda biz tomonimizdan belgilab olnigan ta’limning didaktik tamoyillari quyidalardan iboratdir (1-rasm).

Bu tamoyil va tushunchalarning mazmuni bilan tanishib chiqamiz.

Ta’limning ilmiyligi tamoyili - bu chizma geometriya va analitik geometriya fanlarining nazariy asoslariga tayanishni bildiradi. Chizma geomatriyada ta’lim ilmiyligini amaliy qo‘llanishi, bu, planimetriya va chizma geometriya kurslarida qabul qilingan tavsirlash metodlarini o‘rganishni nazarda tutadi.

Ta’limning ilmiylilik tamoyili -konstruktorlik hujjatlarining yagona tizimi (ЕСКД-единая система конструкторских документаций) tomonidan belgilangan shartli grafik va harfiy belgilari qo‘llashda ham bajariladi.

I-rasm. Ta 'limning didaktik tamoyillari

Ta'lim olishning osonligi tamoyili - talabalar tomonidan o‘rganilayotgan o‘quv va ilmiy materialni ongli ravishda o‘zlashtirishlari uchun zarur sharoit yaratilishi bilan belgilanadi. Bunda o‘qituvchi talabalarni o‘zlari kuchi yetadigan qiyinchiliklarni yengib o‘tishga o‘rgatishga, ularning aqliy va amaliy faoliyatlarini faollashtirishga ma’suldir.

Ta'limning tizimliligi tamoyili - bilimlar tizimini ongli va ijodiy qo‘llash asosida chuqur egallashga aytildi. Ta’lim tizimliligi tamoyili o‘qituvchi bayon qiladigan yangi tushunchalar oldindan o‘rganilgan va puxta o‘zlashtirilgan bo‘limlarga mantiqiy tayangan holda kelib chiqishi bilan belgilanadi. Yangi materialning o‘rganilgan material bilan yaxshi bog‘langanligi talabalarga o‘quv materialining yagona yo‘nalish g‘oyasini namoyish qiladi.

Nazariya va amaliyotning birligi – o‘quv materiallari va asosiy tushunchalar tizimini fanlararo integratsiya asosida o‘rganishda talabalar bilimlarning nazariya va amaliy tomonlarini egallab baradilar va shu asosida nazariya va amaliyotning birligi ta’milanadi. Fanlararo integratsiya orqali o‘qitish jarayonida nazariya va amaliyot birligini ta’minalash uchun amaliy topshiriplardan muntazam ravishda foydalanish ta’lim samaradorligini birmuncha oshiradi.

Ta'limning ko‘rgazmaliligi - mavhum tushunchalarni egallashda bilish uchun asos hisoblanadi. Bu yerda “ko‘rgazmalilik” tushunchasi buyumlar (masalan, mashina detallari va boshqalar)ning bevosita o‘zlari emas, balki ularning grafik tasvirlari bilan bog‘liqligini qayd qilish zarur. Har qanday tasvir, chizma buyumni his qiladigan ko‘rish organlarimiz orqali fahmlanadi.

Shuning uchun ko‘rgazmalilik inson miyasida chizmada obyekt belgilarini modellashtirish natijasida hosil bo‘ladigan ko‘rinish obrazi deb qabul qilinadi.

Ongilik va faollik tamoyili - O‘qituvchi rahbarligida talabalarning ta’lim olishiga aytildi. Bilimlarni tayyor holda talabalar miyasiga “joylab” qo‘yish mumkin emas. Bilim olish talabalarning o‘qituvchi rahbarligida shaxsiy bilish faoliyatining natijasi hisoblanadi.

Mustaqil ta’lim olish tamoyili - talabalarda muayyan o‘quv ishlarining mustaqil ravishda bajarish uchun zarur bo‘lgan bilim va ko‘nikmalarini, fikrlash, ijodkorlik, qatiyatlilik va tashabbuskorlik kabi shaxsiyat fazilatlarini shakllantirish va rivojlantirishdan iboratdir. Bu bilish, tafakkur etish jarayonlarini o‘zida mujassamlashtirib, texnika, texnologiyalarning yangilanib borishida shaxsni hayotga va mehnat qilishga tayyorlashning yo‘llaridan biri hisoblanadi.

“Chizma geometriya” va “Analitik geometriya” fanlarini integratsiya asosida o‘qitishning samaradorligini oshirishda talabalarning mustaqil ishlashlarini shakllantirish va takomillashtirishga tizimli yondoshish eng muhim tamoyillaridan biri deb hisoblaymiz.

Talabalar mustaqil ravishda ta’lim olishidan maqsad sifatida quyidagilarni ko‘rsatishimiz mumkin:

- talabalarning nazariy bilimlari va amaliy ko‘nikmalarini tizimlashtirish va mustahkamlash;
- nazariy bilimlarni chuqurlashtirish va kengaytirish;
- me’yoriy, huquqiy, ma’lumotnomha hujjatlari va maxsus adabiyotlardan foydalanish ko‘nikmalarini shakllantirish;
- o‘quvchilarning bilim qobiliyatları va faolligini rivojlantirish: ijodiy tashabbus, mustaqillik, mas’uliyat va tashkilotchilik;
- mustaqil fikrlashni, o‘zini rivojlantirish, o‘zini takomillashtirish va o‘zini anglash qobiliyatini shakllantirish;
- tadqiqot ko‘nikmalarini rivojlantirish.

Grafik muhandislik tamoyili - talabalarda talaba ko‘zdan kechirish, ko‘rinishlari bajarish, psixologik jarayonlar natijasida turli texnika vositalarini idrok qilgan holda, tanlangan detal va buyumlardan yangi detal yoki moslamani loyihalashi uchun tasavvur va tafakkur ma’suli sifatida narsalarning xarakterli xususiyatlarini tegishli belgilarini saralash qobiliyati, amaliy va nazariy masalalarni yechish jarayonida fazoviy obrazlarni barpo qilish va ular bilan fazoviy obrazlar yaratishga tayyorlashni ifodalaydi.

Ishlab chiqilgan modelni amalga oshirishning myvaffaqiyati tegishli uslubiy sharoitlar bilan ta’milnadi, bynda biz OTM talabalarining “Chizma

“geometriya” fanini o‘rganish jarayonida o‘qyw fanini tashkil etish shakllari va vositalarining yig‘indisini tushunamiz, by esa “Chizma geometriya” fanni samarali o‘zlashtirishni kafolatlaydi. Natijada “Chizma geometriya” va “Analitik geometriya” fanlari integratsiyasi asosida o‘qitishda bo‘lajak o‘qituvchilarda axborot manbalaridan samarali foydalanganish usul va vositalari orqali yangi bilimlarni mustaqil tarzda o‘zlashtirishda ijodiy yondoshish va maqsadli foydalanish ko‘nikmalari rivojlantiriladi.

Adabiyotlar:

1. Boburmirzo, Kukiev., Achilov, Nurbek, Norboy o‘g‘li & Bekqulov, Qudrat, Shaydulloyevich. (2019). Technology for creating images in autocad. European Journal of Research and Reflection in Educational Science. 7 (12), 49-54-220.
2. Shaydulloyevich, B. K. (2020). Increasing students’ graphic literacy through teaching the sciences of drafting and descriptive geometry. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences, 8 (4), Part II, 75-78.
3. Achilov Nurbek Norboy o‘g‘li, Bekqulov Qudrat Shaydulloyevich, Ko‘kiyev Boburmirzo Baxodir o‘g‘li & Jumayev Isroil Omandovlat o‘g‘li (2020). Methods of developing creative abilities in children. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences, 8 (10), Part II, 151-153.
4. Bekqulov Qudrat Shaydulloyevich., Kukiyev Boburmirzo Bahodir ugli., Avazova Guzal Rustambek qizi. (2020). The works in the framework of five initiatives at chirchik state pedagogical institute in tashkent region. EPRA International Journal of Research and Development, 5 (3), p. 411-412.
5. Boizaqova, S. A., Bekqulov Q.Sh. (2021). Ko‘rinishlar mavzusni tushuntirishda detal modelini o‘ziga qarab o‘rganishning ahamiyat. Academic research in educational sciences, 2(3), 96-101.
6. Ko‘kiyev, J. S., Bekqulov Q.Sh. (2021). Muhandislik grafikasi fanlarini boshqa fanlar bilan bog’liqligi. Academic research in educational sciences, 2(3), 34-39.
7. Bekqulov Q.Sh. (2021). Chizmachilik va chizma geometriya fanlarini o‘qitish orqali o‘quvchilarning grafik savodxonligini oshrish. «Экономика и социум» №10(89), C. 1314-1319.
8. Bekqulov Q.Sh. (2021). Ortogonal proyeksiyalarni qayta tuzish usullaridan foydalaniб talabalarning fazoviy tassavurlarini rivojlantirish. «Экономика и социум» №10(89), C. 1314-1319.
9. Q.SH.Bekqulov. (2020) Chizmachilik va chizma geometriya fanlarini o‘qitish orqali o‘quvchilarning grafik savodxonligini oshrish. Maktab va hayot, № 2, 3-4.
10. Achilov N N., Ko‘kiyev.B.B., Bekqulov.Q.Sh., Yaqqol atsvirlarni bajarishda AutoCAD dasturidan foydalaniб loyihalash, Муғаллим ҳэм үзликсиз билимленидириў, № 2, 122-125.
11. Qudrat Shaydulloyevich Bekqulov, Yig‘ish chizmalarini detallarga ajratishda yo‘l qo‘yadigan tipik xatolar. Academic research in educational sciences, 1 (3), 321-325.
12. Bekqulov Q.Sh., To‘laganova H. Chizmachilik fanidan o‘quvchilarning fazoviy tasavvurini oshirishda tugallanmagan chizmalardan foydalanish. Муғаллим ҳэм үзликсиз билимленидириў, № 3, 111-113.
13. Xalimov M., Bekqulov Q. Chizmachilik fanini o‘qitishda interaktiv metodlarni qo‘llash zaruriyati. Муғаллим ҳэм үзликсиз билимленидириў, № 3, 102-105.
14. Boizaqova Sh.A., Bekqulov Q.Sh. Ko‘rinishlar mavzusni tushuntrishda detal modelini o‘ziga qarab o‘rganishning ahamiyati. Муғаллим ҳэм үзликсиз билимленидириў, № 3, 117-120.
15. Bekqulov Q.Sh., To‘laganova H. Muhandislik grafikasi fanlarida talabalar chizma bajarishda yo‘l qo‘yadigan tipik xatolar. Муғаллим ҳэм үзликсиз билимленидириў, № 3, 107-111.
16. Bekqulov Q.Sh., Boizaqova Sh.A. Muhandislik grafikasi fanlarini boshqa fanlar bilan bog’liqligi. Муғаллим ҳэм үзликсиз билимленидириў, № 3, 113-117.
17. Bekqulov Q.Sh. O‘quvchilar yo‘l qo‘yadigan tipik xatolarni tizimga solish va prognoz qilish oldini olish choralar. Муғаллим ҳэм үзликсиз билимленидириў, № 3, 105-107.

18. Ozodboyev, I. O. (2022). Drawing assembly drawings using autocad computer graphics software. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(11), 1085-1091.

РЕЗЮМЕ

Model quyidagi xususiyatlarga ega bo'lishi kerak: qo'llashning soddaligi, oddiylik, bayonning aniqliligi, ifodaliligi bilan eng muhim xarakteristikalarini qamrab olish. Pedagogik modellar maksimal darajada didaktik ob'ektlarni qamrab olishi va o'qitishning sharoitlari, mazmuni, metodlari, shakllarini tasvirlash imkonini beradi.

РЕЗЮМЕ

Модель должна обладать следующими чертами: удобство использования, простота, ясность изложения, охват наиболее важных характеристик. Педагогические модели максимально охватывают дидактические объекты и позволяют описать условия, содержание, методы и формы обучения.

SUMMARY

The model should have the following features: ease of use, simplicity, clarity of statement, coverage of the most important characteristics. Pedagogical models cover didactic objects as much as possible and allow to describe the conditions, content, methods and forms of teaching.

Т. Н. Қары Ниязий атындағы Өзбекстан педагогикалық
илим-изертлеу институтының Ж. Орынбаев атындағы Каракалпақстан филиалы

**«МУГАЛЛИМ ҲӘМ ҮЗЛИКСИЗ
БИЛИМЛЕНДИРИҮ»**

№ 2/3

Нөкис — 2023

Басып шығыўға жуўапкер:

A. Тилегенов

Баспаға таярлаған:

A. Тилегенов, Р. Утенов

Компьютерде таярлаған:

П. Реймбаев

Мәнзил: Нөкис қаласы, Ерназар Алакөз көшеси №54

Тел.: 224-23-00

**e-mail: uzniipnkkf@mail.uz,
mugallim-pednauk@mail.uz
www.mugallim-uzliksiz-bilim.uz**

Журналга келген мақалаларға жуўап қайтарылмайды, журналда жерияланған мақалалардан алынған үзиндилер «Мугаллим ҳәм үзликсиз билимлендериү» журналынан алынды, дең көрсетилиши шәрт. Журналга 5-6 бет көлеміндеги материаллар еки интервалда TIMES NEW ROMAN шрифтинде электрон версиясы менен бирге қабыл етиледи. Мақалада көлтирилген маглыұматларға автор жуўапкер.

Оригинал-макетten басыўға рухсат етилди 15.05.2023. Форматы 70x100^{1/8}
«Таймс» гарнитурасында оффсет усылында басылды.

Шәртли б.т. 29,5 . Нашр. т. Нусқасы ____ Буйыртпа №